

Eesti Arstide Liidu eetikakomitee
arstideliit@arstideliit.ee

26.07.2021

Pöördumine seoses dr Karmen Jolleri avaliku tegevusega

Lugupeetud Eesti Arstide Liidu eetikakomitee liikmed!

Käesolevaga esitame pöördumise Eesti Arstide Liidu eetikakomiteele seoses dr Karmen Jolleri esitatud ja 25.07.2021 avaldatud arvamusega „Vastulause | Karmen Joller Jaak Aabile: üksainus vaksineerimata inimene võib põhjustada teise surma”,¹ mis kujutas endast vastulause Jaak Aabi artiklile (Delfi 24.07),² mis omakorda oli vastulause Eesti Päevalehe juhtkirjale (EPL 24.07)³ ning mille K. Joller on avaldanud ka oma Facebooki lehel avaliku postitusena.⁴

Palume eetikakomiteel anda hinnang perearst K. Jolleri arvamusalaldusele ning selle kooskõlale arstieetikaga alusdokumentides sätestatud põhimõtetega.

Viidatud avaldusele eelnes Jaak Aabi avaldus seoses EPL tungivas toonis esitatud juhtkirjaga, kus nõuti kultuuriminister Anneli Oti ametist vabastamist pelgalt seetõttu, et ta ei olnud väidetavalt

¹ „Vastulause | Karmen Joller Jaak Aabile: üksainus vaksineerimata inimene võib põhjustada teise surma”, Eesti Päevaleht, 25.07.2021, kättesaadav aadressil <https://epl.delfi.ee/artikkel/94103845/vastulause-karmen-joller-jaak-aabile-üksainus-vaksineerimata-inimene-voib-pohjustada-teise-surma>

² „Jaak Aab: terviseandmete väljapressimine ükskõik kellelt on lubamatu”, Delfi, 24.07.2021, kättesaadav aadressil <https://epl.delfi.ee/artikkel/94102261/jaak-aab-terviseandmete-valjapressimine-ukskoik-kellelt-on-lubamatu>

³ „Juhtkiri | Nakkusohtlik Anneli Ott tuleb valitsusest minema saata”, Eesti Päevaleht, 24.07.2021, kättesaadav aadressil <https://epl.delfi.ee/artikkel/94096943/juhtkiri-nakkusohtlik-anneli-ott-tuleb-valitsusest-minema-saata>

⁴ Vt <https://www.facebook.com/karmen.joller/posts/10158210217805658>

vaktsineeritud. Jaak Aab arvas, et Eesti Päevalehe juhtkiri oli selge liialdus ja inimese isiklike delikaatsete terviseandmete osas kohatute avalike oletuste tegemine, mis on selgelt ebaeetiline tegevus.

K. Joller esitas oma avalduses eeltooduga seoses selged väited:

1. nakkushaiguse vastu vaktsineerimine ei ole mitte kunagi isiklik teema;
2. (vaktsineerimata) inimene võib olla põhjus, miks teine inimene, keda ta isegi ei tunne, sureb;
3. vaja on luua olukord, kus teatud ametikohtadel lihtsalt ei ole võimalik töötada, kui teatud vaktsiinid on manustamata;
4. ainult vaktsiin annab meile kauaoodatud vabaduse – nii üksikisikule kui tervele riigile.

Leiame, et selline avaldus kujutab endast arstieetikaga ühitamatut propagandistlikku seisukohta, mis ei võta arvesse patsientide otsustusvabadust ja erivajadusi. Iga arst peaks teadma, et vaktsineerimine on alati sügavalt isiklik otsus, olgugi et sel on ka sotsiaalne dimensioon. Tegu on sügavalt isikliku otsusega ainuüksi seetõttu, et inimeste tervislikust seisundist või tervislikest eripäradest tulenevalt võib vaktsineerimine olla vastunäidustatud või ka mittevajalik (nt ohu väiksuse tõttu või haiguse läbipõdemisest saadud loomuliku immuunsuse tõttu). Ükski arst ei tohiks survestada konkreetseid inimesi enese vaktsineerida laskmisele – rääkimata avalikust survestamisest –, olemata kursis selle inimese tervisliku seisundi ja võimalike vastunäidustustega. Kohatu on isegi arsti poolt konkreetsete inimeste terviseandmetega avalik spekuleerimine meedia vahendusel.

Seejuures näib K. Joller pooldavat, et vaktsineerimata inimesed ei saaks enam täieõiguslikult ühiskondlikus elus osaleda ning et teatud ametikohtadel töötamine peaks olema neile keelatud – seal hulgas töötamine ministrina, olgugi et ministritöös puudub spetsiifika, mille tõttu peaks seda tööd tegevate isikute vaktsineeritust eriliselt vajalikuks pidama. Põhimõtteliselt on eelviidatud seisukoht paljude inimeste suhtes alandav ning nii teaduslikult kui ka eetiliselt põhjendamatu.

Vaatamata sellele, et teaduslikes uurimustes on kahtluse alla seatud Covid-19 vaktsiinide tõhusus viirusega nakatumise ja nakkuse edasiandmise välistajana (vt nt Karjaküla hooldekodu juhtum),⁵ ametlikult nenditakse, et vaktsineerimine ei välista viiruse edasikandmist või haigestumist, kahtluse alla on seotud vaktsineerimise põhjendatus laste puhul jne, soovib K. Joller seostada inimeste põhiseaduslike õiguste ja vabaduste austamise üksnes vaktsineerimisega. Teatavasti teenivad vaktsiinitootjad hiiglaslikke kasumeid (Pfizeri viie aasta kasum seonduvalt koroonavaktsiini turustamisega hinnatakse küündivat koguni 100 miljardi dollarini)⁶ ning arstide poolt vaktsiinide

⁵ Vt „Karjakülas nakatus koroonaga 22 topeltvaktsineeritud hooldatavat”, Postimees, 07.05.2021, kättesaadav aadressil <https://leht.postimees.ee/7242139/karjakulas-nakatus-koroonaga-22-topeltvaktsineeritud-hooldatavat>

⁶ Vt „Pfizer could sell nearly \$100 billion worth of COVID-19 vaccines in the next five years, Morgan Stanley estimates”, Business Insider, 10.05.2021, kättesaadav aadressil <https://www.businessinsider.com/pfizer-could-sell-96-billion-dollars-covid-vaccines-morgan-stanley-2021-5>

avalik lauspropageerimine sõltumata sellest, milline on konkreetsete inimeste vajadus selle järele või millised ohud võivad sellega konkreetsetele inimestele kaasneda, tõstatab väga tõsiseid eetilisi küsimusi. Niisuguse avaliku käitumisega hägustab K. Joller ühelt poolt poliitilise ja äriliste ambitsioonide elluviimise ning teisel poolt arstikutsele kohaste positsioonide vahelisi piire.

K. Jolleri poolt konkreetsete inimeste nimeline avalik survestamine enese vaksineerida laskmisele ja avalike üleskutsete tegemine nad vastasel juhul ametist kõrvaldada on eetiliselt seda problemaatilisem, et jutt käib üksnes hädaolukorra kasutusloa saanud ja täiesti uudsel mRNA tehnoloogial baseeruvatest vaktsiinidest, mille 2-aastane testimisperiood ei ole veel lõppenud, mille pikemaajalised kõrvalmõjud on teadmata ning millega kaasneda võivate kahjustuste eest ei kannu ei K. Joller, vaktsiinitootjad ega ka avalik võim praktiliselt mitte mingisugust reaalselt vastutust.

Toome välja, et Eesti arstieetika koodeksi⁷ kohaselt on arsti kohus kaitsta patsiendi inimväarikust, autonoomiat ja heaolu (p I-2); arst ei tohi ahistada patsienti psühholoogiliselt, füüsiliselt ega materiaalselt (p I-7), rääkimata selle tegemisest avalikult ja ajakirjanduse vahendusel, arst peab eelistama oma patsiendi huve teaduslikele ja ühiskondlikele huvidele, arvestades sealjuures ühiskonna reaalsete võimalustega (p II-7), arstil ei sobi osaleda mistahes diagnoosimis- ja ravimeetodite, ravimite ja teiste kaupade kommertsreklaamides meedias, kus tarbijate mõjutamiseks kasutatakse ära arsti ameti ja isiku autoriteeti ning usaldusväarsust (p III-8).

Leiame, et K. Jolleri tegevus on otseses vastuolus eelviidatud eetikakoodeksi punktides sätestatuga ja kahjustab arstikutse usaldusväarsust. Eeltoodust lähtuvalt palume Eesti Arstide Liidu eetikakomiteel anda hinnang K. Jolleri tegevusele.

Märgime, et käesolev pöördumine on tehtud lähtudes avalikust huvist ning esitatud vastuse avaldame asjakohastes meediakanalites.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Varro Vooglaid

SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks juhataja

⁷ Vt https://arstideliit.ee/wp-content/uploads/2011/10/Eesti_arstieetika_koodeks.pdf